

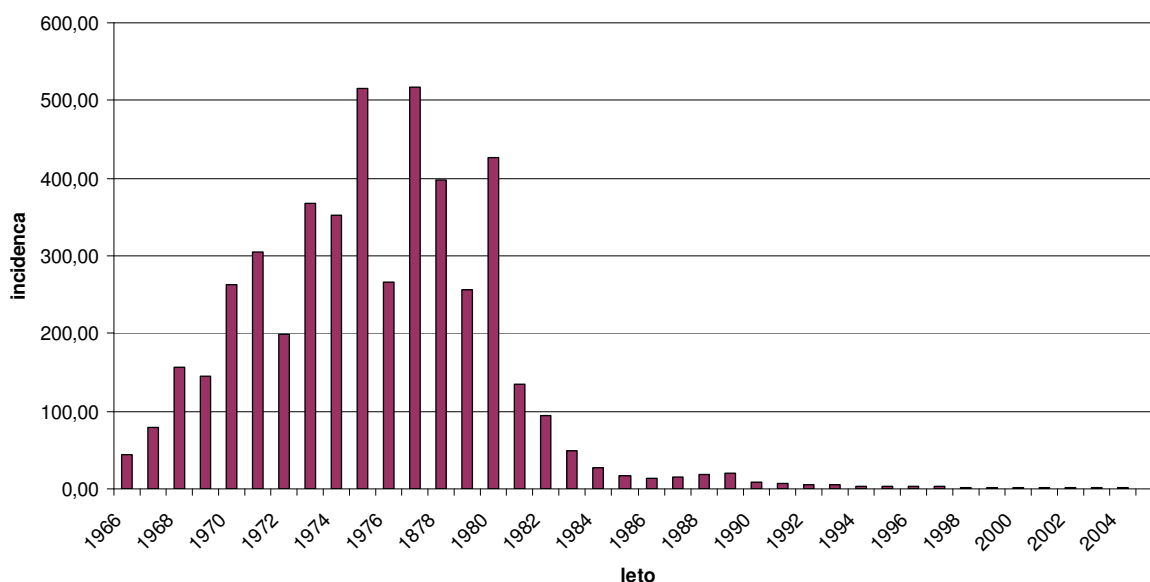
MUMPS – PAROTITIS EPIDEMICA

Mumps (parotitis epidemica) je akutna virusna bolezen, ki jo povzroča RNA virus iz skupine paramyxovirusov. Prenaša se po zraku s kašljanjem in kihanjem ali z neposrednim stikom s kapljicami oziroma slino. Virus se razmnožuje v nazofarinksu in regionalnih bezgavkah. Viremija traja 12-25 dni po izpostavljenosti. V prodromalni nespecifični fazi so lahko prisotni blaga vročina, glavobol, utrujenost in bolečine v mišicah. Po 14 –18 dneh inkubacije se pojavi oteklina obušesnih slinavk. Lahko se pridružijo še oteklino testisov in jajčnikov, katerih posledica je lahko sterilnost, meningitis in drugi zapleti v centralnem živčnem sistemu, pankreatitis in tudi izguba sluha. Okoli 20-30% infekcij lahko poteka subklinično.

V Sloveniji poteka cepljenje otrok proti mumpsu že od 1979 z dvema odmerkoma kombiniranega cepiva proti mumpsu in ošpicam, ki se mu je 1990 pridružilo še cepivo proti rdečkam. Otroci prejmejo prvi odmerek v drugem letu starosti in drugega pred vstopom v osnovno šolo. Ocenjena precepljenost proti mumpsu je 92-94%.

V tridesetletnem obdobju je bilo prijavljenih preko 70.000 primerov mumpsa. Najvišja letna incidenca je bila leta 1975 in 1977 (542,7 oziroma 542,1) in najnižja leta 2004 (0,9). Pomembno štirikratno znižanje incidence je bilo 1981 (Tabela 1), kar sovпада z začetkom masovnega cepljenja leta 1979.

Tabela 1. Prijavljeni primeri mumpsa v Sloveniji 1966 – 2005

Pred uvedbo obveznega celjenja proti mumpsu je bila najvišja incidenca pri otrocih med 2. in 14. letom starosti. Vsako leto je bila zabeležena incidenca okoli 400 na 100.000 prebivalcev. Bolezen se je pojavljala tudi v manjših ali večjih izbruhih. Pridružene so bile komplikacije kot so otitis, orhitis, pljučnica in encefalitis. Po nekajletnem cepljenju se je incidenca naglo zniževala, letu 2005 bila le 0,66. Žal pa večina primerov ni laboratorijsko potrjenih. Poznano je, da podobne simptome povzročajo tudi drugi agensi, predvsem virusi parainfluence tipov 1 in 3, coxackievirusi, virus influence A, echovirusi, virus limfocitnega horiomeningitisa, zato je za ugotovitev prave incidence mumpsa potrebna laboratorijska potrditev bolezni.

S ciljem, da bi zaznali pravo incidenco bolezni je Center za nalezljive bolezni IVZ v letu 2005 sprožil aktivnosti pojačanega epidemiološkega spremljanja in zagotavlja tudi brezplačno laboratorijsko diagnostiko mumpsa.

Zadnja leta je v Sloveniji mumps redka bolezen. Očitno je, da se je število zbolelih za mumpsom zmanjšalo zaradi cepljenja, ki se mora vsekakor nadaljevati in sicer z dvema odmerkoma cepiva.

Na to opozarjajo tudi iz Združenih držav Amerike, kjer se je v državah srednjega zahoda decembra 2005 začela epidemija mumpsa. Do aprila 2006 so zabeležili že preko 1000 primerov bolezni, zlasti med študenti, nastanjenimi v gosto naseljenih študentskih domovih. Večina zbolelih ni bila cepljena proti mumpsu. Zboleli, ki so bili cepljeni, so večinoma prejeli le en odmerek cepiva.

CDC Atlanta poroča, da gre za najboljše epidemijo v zadnjih dvajsetih letih in da se je razširila z Iowe že na šest sosednjih držav. Za zajezitev epidemije, kateri širjenju je pripomoglo tudi potovanje dveh okuženih oseb z letalom, so začeli z masovnim cepljenjem.

Standardna definicija MUMPSA (B 26), namenjena za prijavo

Klinični opis

Klinična slika, ki ustreza mumpsu, npr. nenaden pojav eno- ali obojestranske občutljivosti in otekanja parotidne ali druge žleze slinavke, ki traja več kot 2 dni in se pojavi brez drugega znanega vzroka.

Laboratorijski kriterij

- dokaz IgM protiteles proti mumpsu
- dokaz porasta specifičnih protiteles proti mumpsu pri osebi, ki ni bila cepljena pred kratkim
- osamitev virusa mumpsa (ne cepilnega seva) iz kliničnega vzorca
- dokaz nukleinske kisline virusa mumpsa

Vzorec (serum, kri) odvzamemo ob nenadnem pojavu eno- ali obojestranske občutljivosti in otekanja parotidne ali druge žleze slinavke (verjeten primer mumpsa...).

Klasifikacija primera

Verjeten mumps: primer z značilno klinično sliko in epidemiološko povezavo s potrjenim primerom

Potrjen mumps: primer, ki je laboratorijsko potrjen.

Prijavo na pristojni območni ZZV se opravi v primeru verjetnega ali potrjenega primera mumpsa.

Laboratorijsko diagnostiko brezplačno opravlja: LABORATORIJ ZA VIRUSE IN RIKECIJE, Center za nalezljive bolezni Inštituta za varovanje zdravja, Bohoričeva 15, 1000 Ljubljana, Slovenija; telefon: 01 4342 610, faks: 01 4342 612.

Pripravili:

Dr. Alenka Kraigher, predstojnica Centra za nalezljive bolezni

Lilijana Pahor, Oddelek za epidemiologijo nalezljivih bolezni

PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI V MARCU 2006

V marcu 2006 je bilo v Sloveniji prijavljenih 4502 primerov nalezljivih bolezni, kar je za 504 primerov manj kot v mesecu februarju 2006 in 702 prijave več kot v marcu 2005. V število prijavljenih primerov niso zajete spolno prenosljive bolezni (razen hepatitisov), AIDS in tuberkuloza. Marca 2006 je bila stopnja obolevnosti 225,4 na 100.000 prebivalcev.

V marcu 2006 je bilo prijavljenih 5 smrti zaradi nalezljivih bolezni. V treh primerih je bila vzrok smrti pljučnica, ostali dve osebi pa sta umrli zaradi sepse in pneumokoknega meningitisa. Starost umrlih se je gibala med 50 in 93 let.

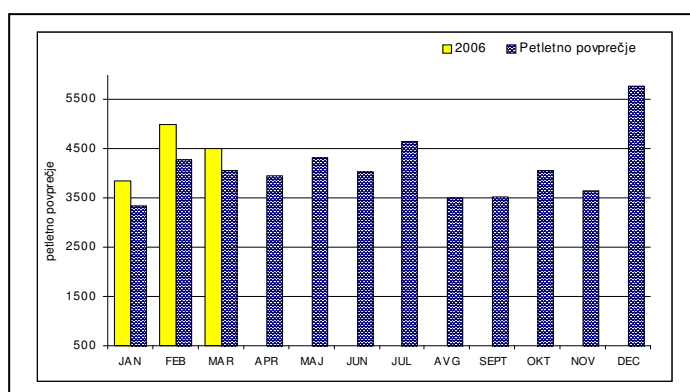
V opazovanem mesecu je bil prijavljen en izbruh nalezljivih bolezni.

Iz **Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto** je bil prijavljen izbruh med učenci Osnovne šole Center v Novem mestu. Zbolelo je 62 od skupno izpostavljenih 565 oseb. Po vsej verjetnosti je šlo za alimentarni prenos okužbe. Povzročitelj še ni ugotovljen.

Preglednica 1: **PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI PO REGIJAH OD 1. 3. DO 31.3.2006**

Slika 5: **PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI IN PETLETNO POVPREČJE, PO MESECIH**

REGIJA	ŠT. PRIMEROV	Mb/100 000
CELJE	540	180,4
NOVA GORICA	368	358,9
KOPER	581	415,5
KRANJ	597	301,1
LJUBLJANA	1188	196,1
MARIBOR	270	84,5
M. SOBOTA	318	258,8
NOVO MESTO	385	283,9
RAVNE	255	345,4
SKUPAJ	4502	225,4

PREGLEDNICA 2: PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI V MARCU 2006, PO REGIJAH

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	Ravne	SKUPAJ
A01 Tifus in paratifus	1	0	1	0	1	0	0	0	0	3
A02 Infekcije zaradi salmonel	4	1	5	3	5	10	2	3	0	33
A03 Šigelozna (griža)	0	0	1	2	1	0	1	0	0	5
A04 Bakterijske črevesne infekcije	9	21	5	4	18	7	2	2	0	68
A05 Zastrupitve z bakterijami, prenesene s hrano	1	0	1	0	3	0	6	0	0	11
A07 Protozojske črevesne bolezni	1	1	0	0	1	0	0	0	0	3
A08 Virusne in druge opredeljene črevesne infekcije	66	53	92	61	133	24	114	30	0	573
A09 Driska in gastroenteritis (infekcija)	109	62	73	190	202	60	60	175	3	934
A37 Oslovski kašelj	0	0	0	4	4	0	0	0	0	8
A38 Škrlatinka	16	18	28	34	69	27	9	26	8	235
A39 Meningokokna infekcija	1	0	0	0	1	0	0	1	0	3
A40 Streptokokna sepsa	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
A41 Druge sepse	3	1	2	1	3	5	5	2	0	22
A46 Erizipel (šen)	14	21	5	45	43	10	11	6	3	158
A48 Druge bakt. bolezni, ki niso uvrščene drugje	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
A69 Infekcije, ki jih povzročajo spirohete	18	4	4	15	8	3	1	0	5	58
A86 Neopredeljeni virusni encefalitis	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
A87 Virusni meningitis	0	0	0	1	4	0	1	0	0	6
B01 Norice	120	132	67	85	354	51	71	34	221	1135
B02 Zoster (herpes zoster)	22	14	18	31	59	9	6	15	9	183
B06 Rdečke	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
B15 Akutni hepatitis A	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
B16 Akutni hepatitis B	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
B18 Kronični virusni hepatitis	0	0	0	2	3	3	0	2	0	10
B25 Citomegalovirusna bolezen	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
B27 Infekcijska mononukleoza	4	3	11	6	7	2	1	4	0	38
B33 Druge virusne bolezni, ki niso uvrščene drugje	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
B35 Mikrosporoza	19	11	13	67	29	2	3	16	4	164
B49 Neopredeljena mikoza	17	0	0	0	0	0	0	0	0	17
B58 Toksoplazmoza	2	0	0	0	1	0	1	0	0	4
B67 Ehinokokoza	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
B68 Tenioza (trakuljavost)	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
B79 Trihurioza	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
B80 Enterobioza	5	8	3	2	4	1	1	1	1	26
B86 Skabies	5	3	4	7	4	4	1	3	0	31
G00 Bakterijski meningitis, ki ni uvrščen drugje	0	0	0	0	0	0	2	1	0	3
J02 Akutni faringitis	7	7	22	31	12	5	6	11	0	101
J03 Akutni tonzilitis	50	7	195	0	103	35	12	25	0	427
J04 Akutni laringitis in traheitis	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
J06 Akutne infekcije zgornjih dihal (več neopr.mest)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
J12 Virusna pljučnica, ki ni uvrščena drugje	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
J13 Pljučnica, ki jo povzroča Strept. pneumoniae	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
J15 Bakterijska pljučnica, ki ni uvrščena drugje	3	0	7	0	2	1	0	0	0	13
J16 Pljučnica, (drugi povzročitelji)	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
J18 Pljučnica, povzročitelj ni opredeljen	36	1	23	0	102	10	0	25	0	197
J20 Akutni bronhitis	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Z22 Nosilec infekcijske bolezni	0	0	0	4	3	0	1	1	0	9
SKUPAJ	540	368	581	597	1188	270	318	385	255	4502